

Številka: 35409-39/2024-7

Datum: 10. april 2024

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo izdaja na podlagi 38.b člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23), 77. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24; v nadaljevanju: ZVO-2) in 101.b člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10, v nadaljevanju: ZON), na zahtevo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v postopku ugotavljanja obveznosti izvedbe celovite presoje vplivov, naslednjo

ODLOČBO

- V postopku priprave sprememb Strateškega načrta skupne kmetijske politike za Slovenijo 2023–2027 v letu 2024 ni treba izvesti celovite presoje vplivov na okolje.**
- V tem postopku ni bilo stroškov.**

Obrazložitev

I.

(Vloga in predmet postopka)

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (v nadaljevanju: ministrstvo) je dne 12. 3. 2024 prejelo dopis Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki ga v tem postopku zastopa Maša Žagar, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo, št. 33009-6/2023/75 z dne 8. 3. 2024: »Obvestilo o nameri spreminjanja Strateškega načrta SKP za Slovenijo 2023–2027«.

V dopisu pojasnjujejo, da je bila za SN 2023–2027 izvedena celovita presoja vplivov na okolje, vključno s presojo sprejemljivosti na varovana območja narave, in izdana odločba Ministrstva za okolje in prostor o potrditvi sprejemljivosti št. 35409-570/2022-10, z dne 27. september 2022. Evropska komisija je SN 2023–2027 odobrila dne 28. 10. 2022, izvajati se je začel s 1. 1. 2023.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je odločilo, da pripravi spremembe SN 2023–2027 zaradi dosedanjih izkušenj pri izvajanju in strokovnih predlogov ter ob upoštevanju strateških usmeritev Vlade RS in odzivov ter predlogov deležnikov. Določene spremembe so bile izvedene že po devetem odstavku 119. člena Uredbe (EU) 2021/2115 in predhodno usklajene z Evropsko komisijo; uradno obvestilo je bilo poslano na Evropsko komisijo dne 30. 11. 2023.

V nadaljevanju so predlagane spremembe podrobneje opisane, in sicer:

A) Spremembe na podlagi uradnega obvestila po devetem odstavku 119. člena Uredbe (EU) 2021/2115 – že usklajene in poslane na EK

- Dodatne možnosti vrst plačil pri intervencijah IRP5 – Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč, IRP13 – Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, IRP14 – Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, IRP40 – Individualni namakalni sistemi in nakup namakalne opreme ter IRP41 – Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov, IRP32–Izmenjava znanj in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev, IRP10 – Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju.
- Sprememba možnosti vrste plačila pri intervencijah IRP24 – Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in IRP30 – Medgeneracijski prenos znanja.
- Dodatna vrsta državne pomoči pri intervenciji IRP12 – Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih.

B) Spremembe na podlagi uradnega obvestila po devetem odstavku 119. člena Uredbe (EU) 2021/2115 - v fazi usklajevanja

1. Uskladitev obsega programa obveznega usposabljanja z obdobjem trajanja obveznosti pri intervencijah IRP18.01 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Podnebne spremembe (KOPOP_PS), IRP18.02 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Naravni viri (KOPOP_NV), IRP18.03 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP_BK) ter IRP42 Lokalne pasme in sorte.
2. Manjše uskladitve podatkov o plačilih (v poglavjih 7 in 13) pri intervencijah IRP18.01 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Podnebne spremembe in IRP19 Ekološko kmetovanje.
3. Pri intervenciji IRP18.02 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Naravni viri (KOPOP_NV) se za operaciji NV.1 Vodni viri in NV.2 Ohranjanje kolobarja predlaga, da v izvajanje ni treba vključiti tistih njivskih površin, na katerih je varovalni pas. Pri operaciji NV.2 Ohranjanje kolobarja se briše nepotrebna zahteva, da je treba jesenski posevek zadelati v tla do 15. 11. tekočega leta,
4. Pri intervenciji 18.03 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP_BK) se doda možnost izjeme glede obveznosti analize tal in gnojilnega načrta za operacijo BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki in zamik začetka izvajanja operacije BK.15 Ohranjanje suhih travišč intervencije.
5. Pri intervenciji IRP42 Lokalne pasme in sorte sprememba poimenovanja pri operaciji LO.2 Lokalne sorte in poenotenje višine plačila z avtohtonimi sortami.
6. Pri intervenciji IRP27 Biotično varstvo rastlin gre za spremembo načina in obdobja izvajanja obveznega usposabljanja in storitve svetovanja.
7. Omejitev novih vstopov v intervencije IRP18.01 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Podnebne spremembe (KOPOP_PS), IRP18.02 Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila - Naravni viri (KOPOP_NV), IRP42 Lokalne pasme in sorte ter IRP27 Biotično varstvo rastlin, v primeru predčasno doseženih ciljnih vrednosti za leto 2027, določenih s SN 2023–2027.
8. Pri intervenciji IRP23 Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000, operaciji HTV.1 Negnojeni travniki na območjih Natura 2000 se ukine zahteva po mozaični košnji na območju Ljubljanskega barja, ker je potrebno in smiselno le na območjih, kjer se še nahaja metulj barjanski okarček, zaradi drugih tveganja pa celo škodljivo.
9. Pri intervenciji IRP01 Naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje se vrednost točke za izračun plačila OMD brez prehodnega obdobja uporablja že z letom 2024.
10. Pri intervenciji IRP28 – dobrobit živali se glede prašičev briše napačna določba glede načina preverjanja pogojev in se usklajuje z dejanskim stanjem, skladno z uredbo RS, ki ureja intervencijo dobrobit živali.

C) Redne spremembe

1. Ekološko kmetijstvo – predlaga se dvig deleža sofinanciranja za ekološke kmete in višja podpora za ekološke kmete v okviru proizvodno vezanih plačil.
2. Neposredna plačila (proizvodno vezana plačila) – uvaja se proizvodno vezana podpora za zelenjadnice s proporcionalnim nižanjem ovojnice na že obstoječih vezanih podporah za živali.
3. Dobrobit živali - V okviru intervencije IRP29 – Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali se bo poleg vidika večje dobrobiti živali sočasno zasledovalo cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.
4. Višja podpora naložbam, ki bodo omogočile zadostno pridelavo in predelavo proizvodov in s tem povezavo med vsemi členi verige vrednosti, hkrati pa pozitivno vplivale še na prehransko varnost Slovenije in odprava omejitve ene naložbe za isti namen v celotnem programskem obdobju pri kolektivnih naložbah (IRP03 in IRP44).
5. Pomoč po naravnih nesrečah – podpora kmetijskim gospodarstvom za obnovo zaradi naravnih nesreč poškodovanega kmetijskega proizvodnega potenciala - predlog nove intervencije.
6. Čebelarstvo - poenostavitev sistema podpor in reprogramiranje celotnega čebelarskega programa, ki bo temeljil na 3 ključnih stebrih: (1) prenos znanja in AKIS, (2) podpora za profesionalne čebelarje in (3) podpora za čebelarje z vidika zdravstvenega varstva čebel.
7. Pogojenost - spremembe na podlagi izkušenj z izvajanjem v prvem letu SN 2023–2027.
 - a. DKOP 6 Pokritost tal: Kot izjema z vidika zahtevane pokritosti se dodajajo tudi hmelj, jara žita in sladki krompir, s čimer se upošteva tehnološke značilnosti pridelave teh kmetijskih rastlin. Tudi za te novo dodane rastline velja zaveza, da se spremlja obseg površin, ki imajo izjemo od vsaj 80% pokritosti tal v predpisanem obdobju.

- b. DKOP 8: Določitev obdobja obvezne praha, ki se lahko upošteva za zagotavljanje 4% ornih zemljišč pod neproizvodnimi površinami in/ali značilnostmi v okviru DKOP 8, že s SN in ne šele v predpisu Vlade RS.
 - c. Socialna pogojenost – Po izteku prehodnega obdobja se dodaja opis sankcijskega sistema za socialno pogojenost.
8. Upravičen hektar - doda se nova izjema od pravila o vsakoletnem izvajanju kmetijske dejavnosti . tako da se kot upravičen hektar šteje tudi trajno travinje, na katerem se na podlagi ciljev Programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023-2028 izvajajo naravovarstveni ukrepi, ki niso financirani iz SKP, ter so vključeni v pogodbeno ali skrbniško varstvo naravnih vrednot oziroma v znanstvene in strokovne raziskave ali projekte, in za katere so z upravljalci površin sklenjeni pisni dogovori oziroma pogodbe s področja ohranjanja narave.
9. Druge manjše spremembe – možnost kolektivnih naložb v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS (IRP21), predstavljeni začetki izplačevanja ali dinamika letnih plačil pri nekaterih intervencijah, ukinitvev pogoja glede neprofitnosti za medpanožno sodelovanje pri intervenciji IRP10.

Glede postopka priprave sprememb SN SKP pojasnjujejo, da bo predlog predmet usklajevanja s partnerji, obravnavan na seji Odbora za spremljanje skupne kmetijske politike, potrjen na seji Vlade RS in nato posredovan v potrditev na Evropsko komisijo.

II.

(Določbe predpisov)

Po 77. členu ZVO-2 je treba v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta ali njegovih sprememb (v nadaljnjem besedilu: plan), ki ga na podlagi zakona sprejme pristojni organ države (tudi za področje kmetijstva, gozdarstva, ribištva), če:

1. predstavlja okvir za presojo vplivov na okolje, ali če se z njim določa ali načrtuje poseg v okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje v skladu s tem zakonom.

Tovrstni posegi so določeni z Uredbo o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22).

2. če je zanj zahtevana presoja sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave.

Ministrstvo, pristojno za okolje, sprejme odločitev o obveznosti izdelave presoje sprejemljivosti planov in sprejema druge odločitve v postopku celovite presoje vplivov na okolje na podlagi mnenj organizacije, pristojne za ohranjanje narave. Po 115. in 116. členu ZON naloge organizacije, pristojne za ohranjanje narave, opravlja Zavod RS za varstvo narave.

3. če ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, oceni, da bi lahko izvedba plana pomembneje vplivala na okolje.

Merila za ocenjevanje verjetno pomembnih vplivov so določena v Uredbi o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 9/09 in 44/22 – ZVO-2), in sicer:

- merila za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb (v nadaljnjem besedilu: plan) na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje, če se z njim ne določa ali načrtuje posega v okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje v skladu s predpisi o varstvu okolja, ali se zanj ne zahteva presoja sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave,
- merila za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov plana na okolje, če se z njim določa ali načrtuje poseg v okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje v skladu s predpisi o varstvu okolja, ali se zanj zahteva presoja sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave, kadar določa rabo majhnih območij na lokalni ravni, ali kadar gre za manjše spremembe plana.

Kot sledi iz 5. in 6. odstavka 77. člena ZVO-2, pripravljavec plana pred začetkom njegove priprave ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja, pošlje obvestilo o svoji nameri, ministrstvo pa odloči o tem, ali je treba za plan izvesti celovito presojo vplivov na okolje, pri čemer se o tem predhodno posvetuje tudi z ministrstvi in organizacijami, pristojnimi za področja, na katera bi plan lahko pomembno vplival.

Ministrstvo z javnim naznanilom na osrednjem spletnem mestu državne uprave obvesti tudi javnost, ali bo za plan izvedena celovita presoja vplivov na okolje.

III. (ugotovitve postopka)

Ministrstvo je s pregledom vloge ugotovilo, da se s spremembami SN SKP 2023-2027 ne določa ali načrtuje izvedbe novih posegov v okolje, navedenih v, za katere je obvezna izvedba presoje vplivov na okolje, niti posegov, za katere se obveznost presoje vplivov na okolje ugotavlja v predhodnem postopku, ki ne bi bili že predmet SN SKP 2023-2027, za katerega je bila izvedena celovita presoja vplivov na okolje.

Skladno z določbo šestega odstavka 77. člena Zakona o varstvu okolja ZVO-2 je za mnenje glede verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe spremenjenega načrta na okolje z vidika njihove pristojnosti zaprosilo Direkcijo Republike Slovenije Ministrstva za naravne vire in prostor, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za zdravje.

Iz mnenja Zavoda RS za varstvo narave št. 3560-0035/2024-2 z dne 22. 3. 2024 sledi, da so predlagane spremembe podrobno proučili in ugotovili, da se večinoma nanašajo na spremembe v načinu izvajanja posameznih intervencij. Vsebinsko se na varstvo narave navezujejo predvsem štiri spremembe in sicer pri operaciji BK.7 Visokodebelni sadovnjaki, pri operaciji BK.15 Ohranjanje suhih travišč, pri intervenciji IRP23 Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 ter izjeme glede vsakoletne rabe pri definiciji upravičenega hektarja. Sprememba pri BK.7 Visokodebelni sadovnjaki, kjer po novem od kmetov ne bo zahtevana izdelava gnojilnega načrta in analize tal, v kolikor se vključijo zgolj v to operacijo KOPOP (oz. v tiste za katere že zdaj velja ta izjema) bo koristna poenostavitev izvajanja, zaradi katere bo odločitev za njeno izvajanje lažja. Kot ustrezen ocenjujejo tudi predlog, da se izvajanje operacije BK.15 Ohranjanje suhih travišč zamakne za eno leto, saj trenutno še niso dogovorjene vse izvedbene rešitve. Le-te pa so nujne, saj prav nedorečenost manjša interes za izvajanje operacije, po drugi strani pa povečuje tveganje za kršitve. Prav tako koristna je sprememba glede izjeme pri definiciji upravičenega hektarja, saj se na ta način povečuje smisel izvajanja naravovarstvenih projektov in ciljev Skupne kmetijske politike (SKP) na kmetijskih zemljiščih. Ustrezna je tudi sprememba, ki je predlagana pri intervenciji IRP23 Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000. Zahteva po izvajanju mozaične košnje je namreč smiselna le na zemljiščih, kjer se metulj že nahaja. Na površinah, kjer je ustrezen habitat šele treba vzpostaviti, pa lahko ta zahteva povečuje tveganje za razširjanje invazivnih tujerodnih vrst oz. predstavlja (pre)veliko zahtevo, zaradi katere se kmetje ne bodo odločali za izvajanje te intervencije. Po njej namreč lahko v enem letu pokosijo le 40-60% površine travnika. Ostali del pa v naslednjem letu. Zadostno izvajanje te intervencije je ključno, saj je na območju izvajanja v EU odprt predsodni postopek zaradi slabega stanja evropsko ogroženih vrst. Ta dejstva so v okviru usklajevanj že bila predstavljena Evropski Komisiji, predstavljen pa je bil tudi predlog, da bi se omenjena zahteva izvajala kot izbirna. Organu upravljanja Strateškega načrta (MKGP) v zvezi s to spremembo zato predlagajo ambicioznejši pristop in ponovno preveritev možnosti izvajanja zahteve mozaične rabe kot izbirne. Glede na navedeno ocenjujejo, da predlog (tretji) spremembe Strateškega načrta 2023 – 2027 ne bo pomembno vplival na varovana območja. Zato menijo, da presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe plana ni treba izvesti. Temu mnenju se pridružuje tudi ministrstvo.

Ministrstvo za kulturo je izdalo mnenje št. 331-1/2024-3340-2 z dne 15. 3. 2024, v katerem glede na načrtovane ureditve in rešitve, prikazane v gradivu, ocenjujejo, da je verjetnost pomembnejših vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino, vpisano v register nepremične kulturne dediščine, in arheološke ostaline majhna.

Direkcija RS za vode (DRSV), organ v sestavi Ministrstva za naravne vire in prostor, je izdala mnenje št. 35025-2/2024-2 z dne 27. 3. 2024, v katerem ugotavljajo, da predlagane spremembe večinoma ne bodo imele pomembnejšega vpliva na okolje z vidika upravljanja z vodami, opozarjajo pa na sporni spremembi:

- pri intervenciji IRP29 – Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali, saj bi lahko prišlo v določenem časovnem obdobju do povečane točkovne obremenitve (skladiščenje gnojevke) na posameznih lokacijah, zato menijo, da bi lahko v primeru skladiščenja gnojevke na obstoječih in načrtovanih vodovarstvenih območjih ter v zaledju že podeljenih vodnih pravic pride do pomembnejših vplivov na podzemne vode, zato bi bilo treba izvesti celovito presojo vplivov na stanje voda;

- pri določitvi najvišjega zneska podpore v programskem obdobju 2023 – 2027 je treba upoštevati tudi vodovarstvena in ogrožena območja ter obveznost pridobitve vodnega soglasja po predpisih o vodah.

Ministrstvo je proučilo mnenje DRSV in mu ne pritrjuje pri oceni, da bi izvedba spremenjenega načrta samo zaradi uvedbe podpore za večja skladišča za gnojevko lahko imela tako pomembne vplive na okolje, da bi bilo zato treba za celoten načrt izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Tovrstne vplive je možno bolj učinkovito preprečiti v fazi projektiranja in pred izdajo dovoljenja za gradnjo, med drugim tudi na podlagi analize tveganja za podzemne vode, saj načrt ne predvideva lokacij, ne usmerja izvedbe tega ukrepa na ranljiva območja, pa tudi vzročno posledične povezave med velikostjo skladišča in tveganjem za podzemne vode niso izkazali, zato temu mnenju ministrstvo ne sledi. Ustrezne manjše dopolnitve besedila, ki preprečujejo gradnjo velikih skladišč za gnojevko brez vodnega soglasja bo lahko Ministrstvo za naravne vire in prostor zahtevalo v medresorskem usklajevanju gradiva pred sprejemom na Vladi RS. Enako meni ministrstvo tudi glede druge zgoraj navedene pripombe DRSV. Cilji upravljanja z vodami bodo lahko učinkovito in brez dodatnih administrativnih obremenitev doseženi tudi brez izvedbe celovite presoje vplivov na okolje.

Ministrstvo za zdravje na podlagi mnenja Nacionalnega inštituta za javno zdravje, št. 354-235/2021-18 (256) z dne 28. 3. 2024 ugotavlja, da izvedba sprememb SN SKP 2023-2027 verjetno pomembnih vplivov na zdravje in počutje ljudi ter kakovost njihovega življenja ne bo povzročila, čemur pritrjuje tudi ministrstvo.

Ob upoštevanju predpisanih meril glede značilnosti plana, značilnosti vplivov in območij, ki bi lahko bila prizadeta zaradi vplivov plana, njihovega pomena in ranljivosti, zgoraj citiranih mnenj ter lastnih ugotovitev je ministrstvo ocenilo, da izvedba v letu 2024 načrtovanih sprememb SN SKP 2023-2027 ne bo imela verjetno pomembnih vplivov na okolje.

Na podlagi 2. in 3. odstavka 77.člena ZVO-2 izvedba celovita presoje vplivov na okolje zato ni obvezna, kot sledi iz 1. točke izreka te odločbe.

IV. (Stroški)

Na podlagi 2a. alineje 1. odstavka 23. člena in 4. alineje 1. odstavka 24. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš in 189/20 – ZFRO) je izdaja te odločbe oproščena takse.

V skladu z določbami petega odstavka 213. člena v povezavi s 118. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-ZUP-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20-ZIUOPDVE in 3/22-ZDeb) je bilo potrebno v izreku te odločbe odločiti tudi o stroških postopka. Glede na to, da v tem postopku stroški niso nastali, je bilo odločeno, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

S tem je odločba utemeljena.

Pouk o pravnem sredstvu: Zoper to odločbo je možna pritožba na Vlado Republike Slovenije, v roku 15 dni po prejemu te odločbe. Pritožba se pošlje pisno na Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Langusova 4, Ljubljana, ali na gp.mope@gov.si.

Postopek vodila:

Katarina Celič
sekretarka

dr. Tanja Pucelj Vidović
vodja Sektorja za okoljske presoje